

KLUBMOZGALOM MEGALAPÍTÓJÁNAK TÖRTÉNETE

A klubot tulajdonképpen Zahorán Mátyás alapította, talán a legkülönösebb sorsú ember, akivel valaha is találkoztam. Ül velem szemben s mondja gyakorlott előadó biztonságával, amit már nemzetközi kongresszusokon is sokszor elmondott.

- A második világháború előtt az illegális kommunista párt tagja voltam és Prágában kaptam kiképzést. 1955 óta voltam tagja az antifasiszta mozgalomnak, s a felszabadulásig konspirációs ellenállási tevékenységet fejtettem ki. Legális szervezetünk nem lehetett, sem helyiségünk. Kávéházakban, italmérésekben találkoztunk, ahol az italozás részben takaróul is szolgált. Ezzel lepleztük magunkat, hiszen mi csak szórakoztunk. A katonaságnál is ittam a többiek biztatására: - Pajtás, ezt másképp nem lehet kibírni. Tehát elmondhatom, hogy az én életemben az ital előbb kedvtelés, majd megszokás, végül szenvedély lett. 1944. október 2-án buktam le Szarvason, ahol az elhurcolt levontéket arra biztattam, hogy menjenek haza, kár nyugatra menni, hamarosan itt lesznek az orosz csapatok. Míg beszéltem, egy csendőr hátulról leütött, megbilincseltek és Mezőtúrra vittek. Ott még jobban összeverték, majd mint katonaszökevényt áthoztak Békéscsabára, és a tábori bíróság 1944. október 4-én du. két órakor halálra ítélte. Az ítélet úgy szólt: „zendülésért és lázításért csapatteste előtt statáriális eljárás elé állítandó”.

Mivel csapattestem nem volt Békéscsabán, átadtak a békéscsabai városparancsnoknak Lipták János hadapród őrmesternek. Csabai szlovák parasztfiú volt, jó kézbe kerültem. Mikor a tábori csendőrök leléptek, Lipták ellátott engem iratokkal, pisztollyal, kézigránáttal, hogy pár napig húzzam ki valahogy, jönnek az oroszok. Hazamentem szüleimhez, s október 6-án Békéscsaba felszabadult. Másnap értem jött egy orosz járőr és a szovjet városparancsnokhoz kísérték. Azzal fogadott, hogy hallotta, én tüzserész kiképzést kaptam, s hogy dolgoztam antifasiszta mozgalomban. Meglepődtem, hogy ilyen hamar tudomást szerzett rólam. Nem mondta meg kitől, de arra kért lépjek szolgálatba mint tüzserész. Annyi pénzt kérek, amennyit akarok. Meg kell tisztítani az utat Budapest felé a szovjet hadsereg előtt. Tudtam, hogy itt nem lehet nemet mondani, hát egykedvűen azt feleltem, adjon annyi fizetést, amennyi egy utcaseprőnek jár. Nevetett és azt mondta, látja, hogy ismerem a francia kommun történetét. Tehát én 1944. október 9-től 1946 májusáig dolgoztam a szovjet hadsereggel, mint civil tüzserész. Felszedtem vagy 20 ezer aknát, 17 vagon lőszert gyűjtöttem össze, több mint 200 befűlladt bombát szedtem ki és robbantottam fel. Minderről jegyzőkönyvek vannak. Csak hát közben ittunk a félelem ellen, szesszel csillapítottuk az idegességet. Ittak a katonák is, azt mondták, másként nem lehet bírni az óriási idegfeszültséget kívánó munkát.

Mire eltűntek az aknamezők én mehettem volna egy nagy karrier elé, már szenvedélyemmé lett az alkohol. Pedig szép állással kínáltak meg: - követ lehettem volna Prágában. Nem mertem elvállalni. Megmondtam kereken, nem hozhatok szégyent az országra, én iszom. A rendőrkapitány azt mondta, de hiszen ha nekünk megárt a bor, te szoktál minket hazafuvarozni. Igen, és még utána tovább ittam. Szervezetem annyira megszokta, sőt követelte az italt, hogy nekem liter bor, pár üveg rum meg se kottyant. Aztán a pártban is megállapították, hogy én valóban nem vagyok jó semmire és iszákosság miatt kizártak. Most már az elkeseredettség, a düh volt ok az ivásra. A vélt ok: - hogy csak addig kell az ember, míg szükség van rá, aztán belerúgnak stb. Jött a fogadkozás, hogy majd én megmutatom, hogy mi vagyok, megélek én nélkületek.

Aztán jött az anyagi csőd. 1949. novemberében Pesten berúgattak és ellopták a nálam lévő, rendelésre készült három bőrkabátot és 5000 forintomat. A Keleti mellett tértem magamhoz csomagok és pénz nélkül. A kabátokért már felvettem a pénzt, s nem tudtam visszaadni. El kellett adni a házamat. Fájt szegény feleségem mártírcsaj, gyermekeim félénk pillantása, az emberek szájalma vagy megvetése és a saját nyomorúságom. Most

már ritkán voltam józan. Mindentől és mindenkitől reszkettem. Ilyen állapotban utaztam Miskolcra, ahol senki sem ismert. Elhatároztam, itt végzek magammal, hogy ne tudja meg senki, ki voltam, és a temetésemre se jöjjenek el. Kiválasztottam magamnak egy kibetonozott udvart, felmentem a ház tetejére, ledobtam a kabátomat, a kalapom, s fejjel lefelé levettem magamat, hadd loccsanjon szét a fejem. Közben megfordultam a levegőben, és nem a fejemre, hanem a csípőmre estem. Tizenöt helyen törtek el a csontjaim. Egy évig voltam a kórházban, és az orvosok visszahozták az életbe. Sajnos ittam tovább. Szinte kapóra jött a bírósági tárgyalás az ellopott kabátok ügyében, amivel nem tudtam elszámolni, s mivel már a ház árát is elittam, megfizetni sem tudtam. Szinte örültem a 10 hónapi büntetésnek, no most majd leszokom az italról, a börtönben nem lehet inni. A szegedi Csillag börtönbe kerültem, súlyos bűnökért elítélt fegyencek közé. Ebbe pusztult bele szegény édesanyám. A szegényben. Én voltam egyetlen gyermeke. Ott a börtönben a gyilkosok, rablók között tudtam meg, hogy a legtöbbjük életében ott volt az alkohol. Fogadkoztam, én nem juthatok el odáig. A reménysugár a börtönben a feleségem levele volt, havonta egyszer. Azt írta, bízik bennem. Ő képesnek tart engem arra, hogy új életet kezdjek. A feleségem soha nem szidott, csak kérlelt. Nem hisztériázott, nem csinált jeleneteket.

Azt mondta, ő reménykedik. Okos, türelmes asszony volt, és ez még fokozta a lelkiismeretfurdalásomat.

Tíz évig őrlődtem ebben a magam teremtette pokolban. Az önvádak csak akkor csitulnak el, mikor már hülyére ittam magam. Mélyebbre süllyedtem, mint az állat. Az állat csak annyit vedel, amennyi nem árt meg neki. Én azt is megtettem, hogy eladtam az utolsó atlétatrikót a testemről 20 forintért, hogy eligyam az árát. Sokszor az utcán ébredtem fel, a szemeteskukák között a piszokban. Undorral kerültek ki a járókelők. A börtönben fogadkoztam, hogy ezután másként lesz. A rabok kinevettek. Azt mondták, aki egyszer idekerül, annál nincs megállás, előbb-utóbb visszakerül, és mind súlyosabb dolgokért. Sajnos sokak esetében valóban így volt. Jó munkámért és magatartásomért a büntetés egy részét elengedték és én újra szabad voltam. Csodás érzés volt az első szabad cigaretta, s már repültem volna a családomhoz. De hát várni kellett a vonatra. A vasúti restiben ebédeltem. A pincér megkérdezte: - italt parancsol? Első gondolatom: nem szabad visszaesni. Második gondolat: lehet de csak mérsékelten. Én szabad ember vagyok. Rendeztem a dolgomat, mindenért megfizettem. Most azt csinálom, amit akarok. S kinyögtem: egy erőset. Ebéd után megittam egy fröccsöt és a peronon ödöngtem zsidó aggyal a jóllakottság érzésével és azzal a tudattal, hogy tudok én magamnak parancsolni. Ezentúl is így lesz.

Akkor került elém az a férfi. . . „Én is onnan jövök. Együtt megyünk Békéscsabáig. Az enyim is letelt, gyere ígyunk valamit”. Mondom neki én nem megyek, úgyis az ital miatt jutottam börtönbe. „Én is”, mondja. „Ital miatt töltöttem le 3 évet”. S már kért is két fröccsöt. Azután én, azután ő rendelt. De felültünk a vonatra, s talán nem is lett volna baj, ha társam nem vesz elő egy csatos üveget. A vonaton étszolgálat nincs, hát gondoskodott italtól. Előbb szabadkoztam, hogy én nem iszom, aztán Békéscsabáig elfogyott. Feleségem várt a vonatonál, s arcáról lehervadt a mosoly. Nem így képzelte el a találkozást. Aztán megkezdődött az álláskeresés. Képességeimnek megfelelő állást nem kaptam, nem bíztak bennem azok után. Segédmunkás lettem kőművesek mellett, de úgy éreztem nem vagyok a helyemen. Újabb ok, az ivásra. Mikor a majdnem üres borítékot odaadtam a feleségemnek a fizetésnapon, úgy éreztem ez nem mehet tovább. Így szóltam a feleségemhez: - Én itt Békéscsabán nem tudok leszokni az italról. Itt sok a barát, és mindenütt adnak hitelt. Jóformán a te keresetedből élünk. A gyerekek jól tanulnak, de szégyellik az apjukat. Elválnék, hogy ne legyek a terhetekre. Magamat is büntetem ezzel,

de úgy látszik, ezt a harcot nekem egyedül kell megharcolnom, te hiába bízol bennem, hiába szeretsz. A feleségem annyit mondott, imádkozni fogok érted.

Elváltunk, sírva búcsúztunk egymástól és megkezdődött a néma séta. Mert mindezeket elhatározni könnyebb volt, mint végrehajtani. Elszakadni a családtól, a szülővárosomtól az ivócimboráktól is. A vízépítő vállalathoz kerültem vasbetonszerelő átképzősnek. Kazincbarcikán, Beremenden építettünk erőműveket, hűtőtornyokat. Ez volt az építőipar hőskora. Megszerettem a munkámat, de a vándormadár társaság ismét kocsmába vitt. Menekültem. Bányába mentem, mert 50 mázsa szenet ígértek. Három hónapig nem ittam, majd, mikor kértem a szenet, azt mondták: magának nem jár szén, mert nem családfenntartó. Elkeseredésemben kikértem a munkakönyvemet „önkéntesen” távoztam, mert akkor még nem tudtam; ez milyen következményekkel jár. Hazamentem Békéscsabára, hátha segít valaki a régi befolyásos ismerősök közül. Nem tudtak rajtam segíteni, s már munkára sem kellettem sehhol. Lakásom nem volt, feleségem színe elé sem mertem kerülni. A gyerekeket messziről lestem meg, mikor iskolába mentek. Már éheztem és hajlék nélkül jártam kocsmáról kocsmára. Egy vendéglősné és egy ivócimborám szűcsmunkával bízott meg. Két mellényről volt szó. Előleget vettem fel, megvásároltam az anyagot, majd a Csaba étteremben jóllaktam és ittam néhány fröccsöt. A kimerültség erőt vett rajtam, mert előző két éjjel nem aludtam, az állomáson ültem. Míg aludtam, az anyagot ellopták tőlem. Ellopták volna a mellényeket is, de azokon ültem. Most mit csináljak? Egy ivócimborám azt mondta segít, és eladta a mellényeket a piacon 200 forintért. Gondoltam majd csinállok helyettük másikat, de a pénz két nap alatt elfogyott és ott álltam megundorodva önmagamtól. Átmentem Gyulára az ügyészhez. Feljelentettem magamat és kértem tartóztassanak le. Felvették a jegyzőkönyvet, majd tanácskoztak, míg én kint tartózkodtam. Behívtak és közölték, hogy nem tartóztatnak le, aki képes arra, hogy saját magát feljelentse, az talán képes arra is, hogy új életet kezdjen, A Stadionnál nem volt már munka, más vállalathoz kerültem és nem ittam egészen a tárgyalásomig, ahol csapás várt. A bányavállalat eljárást indított önkényes kilépésemért és munkaruha-sikkasztással vádolt, noha egyhavi fizetésem benn maradt, s az fedezte volna. Tervfegyelem veszélyeztetésén és sikkasztásért kaptam 14 havi börtönt, amiből 9 hónapot le is töltöttem, majd siettem Békéscsabára 1400 forint megtakarított pénzemmel, hogy azt a családomnak adjam. Feleségem nem volt otthon, nem maradhattam kinn az csőben. Betértem egy vendéglőbe. Ivócimboráim mindjárt akadt. Nem részletezem. Másnap hajnali 4 órakor ráztak fel egy utcai padon. Körülöttem szétszórt iratok és a megmaradt 100 forint. Megint kifosztottak. Kétségbeesve kerestem a tegnapi ivócimboráimat, egyik sem akart rám emlékezni.

A kimerültségtől összeestem az utcán, a mentők vittek a kórházba. Az orvos a meghallgatásom után azt mondta senki sem születik alkoholistának, csak azzá lesz. S ahogy azzá lett, abba is lehet hagyni. Az embernek szabad akarata van. Mondtam, hogy én már mindent megpróbáltam. Végigjártam az egyházakat is. Mindenütt megfordultam, ahol csak iszákos-mentő akció van. Ott is ugyanezt mondják. Láttam eredményeket és visszaeséseket is. De mégis valahányszor úgy beszéltek velem, mint mikor még valaki voltam, mikor még ember voltam, felszakadt bennem valami nyomás. Ilyenkor megpróbáltam újrakezdeni. Mintha hályog esett volna le a szememről, mikor az orvosnő azt mondta, az embernek szabad akarata van. Ha ki tudja mondani a nemet, be is tudja tartani. Így indultam el. Az első kocsmánál majd leharaptam az ajkamat, a kívánság óriási volt. A víz elöntött, úgy reszkettem. A kezem kinyúlt a kilincs után. A jobb kezem a bal kezemmel lefogtam. Tántorogtam, még mielőtt ittam volna. Egyik oldalon volt a kocsmá, a másik oldalon a templom. Gyorsan átszaladtam a templom mellé. Az első út sikerült. Pestre kerültem ismét, nem ittam, anyagilag kezdtem helyrejönni. Már a második hónap

végén pénzt küldtem a csatádnak. Meghívtak karácsonyra. Ez volt az első igazi, boldog karácsony az életemben. A feleségem azt súgta, imádkoztam érted. A vállalatnál megbecsültek. Bizalmi állást kaptam, anyagkezelést, raktárkezelést bíztak rám, 300.000 forint értékkel. Sokszor 10-20 ezer forint készpénz is volt nálam, de nem történt baj. Vigyáztam mindenre, lefoglaltam magam munkával, ellenálltam, bármennyire is kívántam az italt. A munkát befejeztük s áthelyeztek Békéscsabára. A kisállomáson találkoztam a régi cimborákkal, akik nem győztek csodálkozni, hogy megváltozott a külsőm. Felöltözök. Mondtam nekik, én már nem iszom. Gúnyolódtak, hogy nem hiszik, ezt nem lehet abbahagyni. S Ismét kezdődött előről, hogy farkára vegyen az ördög és megpörgessen. Megittam két kisfröccsöt, majd két deci bort, mikor rádöbentem, hogy már a negyedik pohárral kívánom. De az legalább 3 dl legyen tisztán. S körülöttem ott vigyorogtak a cimborák, látod mondtuk, ezt nem lehet abbahagyni. És én, amikor megláttam a vigyorokat, letettem a félig telt poharat. Szemükbe mondtam, hogy nekem többé nem fontos a véleményük. Fizettem és otthagytam őket. Nem ittam meg amit kifizettem. Ez volt 1955. december 8-án délelőtt 10 órakor, s azóta nem iszom. Éjjel még a kezeimet is harapdáltam kínomban és zokogtam, hogy még mindig kívánom, de reggel eldőlt, hogy meg tudok állni. Éppen prémiumosztás volt a munkahelyemen és az asztal teli volt borral, sörrel, pálinkával. Tessék, kínálgattak, ami tetszik. De én az álmatlan, átvergődött éjszaka után úgy néztem a poharakra, mintha az egész életemet látnám rajtuk. Régi vállalatom visszavett. Kétszobás összkomfortos lakást kaptunk, S újból feleségül vettem a feleségemen

* * *

Zahorán Mátyás társadalmi munkában szervezte meg a gyógyult alkoholisták klubját. Orvosuk sokáig nem volt. Akiket felkértek, elhárították, túlterheltségre panaszkodtak. S Zahorán egyszer lesbe állt a Bizományi Áruház előtt, ahol az egyik ideggyógyász főorvos szokott régi szőnyegeket vásárolni. Segített válogatni, csomagolni, s szerét ejtette, hogy elmondja a történetét. Az orvos-meghatódott, Zahorán őt is meghódította, s most már orvosa is van a klubnak. Egyszer látogatót kaptak, a Svájci Vöröskeresztől érkezett egy pszichológus, mert hallott valamit a békéscsabai kezdeményezésről, s elhatározta, a világ valamennyi országában erre a mintára fog hasonlót szervezni a Vöröskereszt. S hogy ez nem terv maradt, Zahorán egy meghívóval bizonyítja, az angol királynő is meghívta fogadására egyenesen Békéscsabáról Zahorán Mátyást, hogy kezet fogjon vele. Majd Helsinkibe hívták a Vöröskereszt kongresszusára. S Zahorán Mátyás már nem emlegeti, hogy nagykövet is lehetett volna, ha nincs a pálinka. Mert hiszen ő utazó nagykövet lett a lélekmentés szolgálatában.

Békaperspektívából az alkoholizmusról

Az a tragédiánk, hogy mi nemcsak látjuk alulról, hanem nagyon intenzíven érezzük is a kérdés súlyosságát. És így, a mélyvízből nézve más megvilágításban látjuk a bonyolultságait.

Mintha átok ülne rajtunk, szeretnénk szabadulni, de valami mindig visszahúz a mélybe. Sokszor elég a közömbösség vagy a társadalom igaznak tűnő, de vitatható hozzáállása, hogy mi ezt akarattal, pusztán csak szenvedélyből csináljuk. Ez a nézet elég is ahhoz, hogy ha gyógyulni szeretnénk, akkor is leírjanak, félreállítsanak minket.

Nem védekezésképpen, de a saját keserű tapasztalataim alapján merem állítani, hogy ez nem csak alkoholizmus, hanem egy igen súlyos betegség is. És egy gyengébb akaratú embernél majdnem kivédhetetlen, mert alattomosan támad.

Jelzések vannak ugyan, de milyenek?

Minden más betegség lázzal, fájdalmakkal jelentkezik, de ennek még a jelzései is

csábítóak. Jó érzést, a gátlások feloldását hozza, segít későbbre halasztani a bajokat. Aztán ahogy a nehézségek szaporodnak, úgy menekülünk előlük mindig beljebb az alkohalmámorba, szinte tehetetlenül sodródva. És az akaratnak ilyen nagyfokú hiánya már betegség.

Bár laikus vagyok, de úgy gondolom, hogy már eleve nem is egyforma lappal indulunk mindannyian. Nekünk hiányzik az agyunkból valami jelzőgomb, ami megállásra intene.

És ez már betegség.

Szenvedélybetegség az igaz, de akkor is betegség, és a betegséget gyógyítani kell. Ha szükséges, az akaratunk ellenére is. Nem kitaszítani, egy kézlegyintéssel félreállítani, hanem segíteni kell minket a gyógyulás felé. Mellénk kellene állni, a kezünket fogni, mert éppen az akarat hiánya miatt egyedül nem megy. Határozatlanok vagyunk, de a húzódozásunk és a látszat ellenére is igényeljük a segítséget, hiszen ki ne szeretne szabadulni ebből a kelepcéből?

Ha csak egy káros szenvedélynek tekintik az alkoholizmust, felülről nézve nagyon egyszerűnek látszik a megoldás. Elküldjük az illetőt elvonókúrára és kész. A többi már az orvosok és az ő dolga. Pedig ezzel még semmi nincs kész. Mert ha el is jutottunk idáig, még csat ezután jönnek az igazi buktatók. Az elvonókúra csak egy nehéz és még hosszú folyamat kezdete. A mélyvíz, a kinti környezet jó vagy rossz hatása. A családba, a munkahelyre való visszatérés, a beilleszkedés csak most következik.

És itt, ilyenkor érnek gyakran méltánytalan sérelmek minket. Amikor az elvonókúra vállalásáért, a gyógyulási szándékért, ha nem is dicséretet, de annyi megbecsülést érdemelnénk, hogy újra egyenrangú munkatársként, családtagként, emberként kezeljenek.

Mert ha alkoholistának neveznek valakit, megbélyegző szó, de igaz. Csak éppen nem akkor használják, amikor még igaz. Akkor a munkahelyen még csak jópofa ivócimbora, az italtólban, presszóban csak egy jó vendég az illető. Az ismerősök csak legyintenek, na, ez is megissza a magáét, de senki sem mondta, hogy nézd, ez egy megrögzött alkoholista.

De abban a pillanatban az lesz, amikor elvonókúrára jelentkezik. Attól kezdve már jegyzik a tőzsdén, kapja az arculcsapásokat, jönnek a megaláztatások. A lakóhelyen, a munkahelyén összesúgnak a háta mögött, nézzétek, ez egy igazi alkoholista, ez már elvonókúrán is volt. És ezt sok esetben éppen azok mondják, akik ugyan nem kerültek még be a válogatottba, de legalább olyan szükségük lenne rá, mint annak, akit megszólaltak érte. Csak ők nem merik vállalni a következményeket. És okkal félnek, mert ha mondjuk az elvonókúra előtt valami jobb beosztást akart elérni, talán sikerülne is, de így már esélytelen lett. A stigma a homlokán van. Pedig ha tudnák, milyen út vezet idáig, talán megértőbbek is lennének.

A másnaposságot viccesen macskajajnak nevezik. De az igazi, a lelki macskajaj nem vicces.

Félni, rettegni az ébredéstől, összerezenni egy zörejtől, egy hangtól. Megbomlott aggyal keresni az okot, a miértet. Összemarcangolt, porig alázott lélekkel sírni. Istenem, mit tettem megint? Borzadva várni a tetemrehívást, a jogos szemrehányásokat. Amikor értelmét vesztette minden eddigi jó, a munka, a szeretet, szerelem, család, az élet! Amikor a házasság már nem szentség, hanem pokol, számonkérés, gyötrelem.

És én tettem azzá!

Ez téboly, ezt én nem akartam! Nem így akartam!

Most már nincs más, csak rohanni, menekülni akárhová, csak számonkérést ne, mert nem tudok elszámolni!

Én már ítélkeztem magam fölött, megjártam az összes poklot, most ne kérdezzenek, ne bántsanak! Hát nem elég vezeklés ez a kín?

Akkor meg italt, mámon, feledést a zsibbadásig, az eszméletlenségig, mert jön az újabb

ébredés, az újabb számonkérés, a holnap. Nem akarok se holnapot, se nappalt, se világosságot, el akarok bújni, meg akarok semmisülni! Addig italt, mámort, feledést, legalább!

És ebből a pokoljárásból talán az egyetlen szabadulás az elvonókúra. Vállaljuk, mert már tudjuk, hogy itt az akaratunkon túl történik valami megmagyarázhatatlan, és ez már betegség, gyógyítani kell.

Aztán, amikor az elvonókúra után a múlt bűnei miatt még szégyenkezve, sérült lélekkel, de bizalomra vágyva próbálunk visszatérni, akkor lekezelnek, félreállítanak minket.

Minden más betegség után a gyógyultat örömmel, szeretettel várja a család, a munkahely. Minket, ha vissza is fogadnak, bizalmatlanul, kételkedve, fenntartásokkal teszik.

Mi nem tudjuk a markunkba fogni a betegségünket, mint egy epekövet, hogy tessék, itt van, kioperálták, most engedjenek bizonyítani, mert nekünk nem ittas korunkban kérdőjelezték meg a szaktudásunkat, a rátermettségünket, hanem most, az elvonókúra után.

Minket az a kéz, amelyik felénk nyúl, nem előre segít, hanem visszafelé tol. És sokszor az első sikertelen nekirugaszkodás után a kényszerelvonóig.

Pedig akkor már változik a kép! Akkor már nem magunkban vagy az alkoholban keressük a hibát, hanem abban, aki idejuttatott. A családban is, mert nem álltak ki mellettünk, még az orvosban is, aki most már akaratunk ellenére gyógyítani akar. Most már okot is találunk a sértődöttségre, az ellenállásra, már nem igazán hiszünk a gyógyulásban sem.

És a családból kiközösített egyedülálló ember majdnem menthetetlen. Jön a csavargás, az alkoholtól való teljes függőség, ezzel az örökös pénzhány, az egyéb betegségek, letargia, sok esetben az öngyilkosság. És mindez, talán egy-két őszinte szóval, egy kis segítő szándékkal megelőzhető lenne. Azt a kis gombot, ami nekünk megálljt parancsolna, be lehet helyezni a fejünkbe, ha hozzásegítenek. Ezt bizonyítják azok, akik kigyógyultak. De tessék tőlük megkérdezni, hogy kellett-e ehhez valami világmegváltó dolog? Nem tudnák megmondani, mert valahol szinte észrevétlenül kaptak indítást őszinte, jóindulatú hozzáállással és nem elutasítással. Mert a megalázás, a sikerélmények hiánya, a céltalanság a visszaesést jelenti.

Higgyék el és hitessék el velünk is, hogy érdemes volt újrakezdeni, mert ha nehéz és rögzös is, de van kiút.

Kovács Lajos